

ที่ นร ๑๑๐๔/ ๕๕๕๕

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย QR Code รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖

ด้วย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ขอเสนอเรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีทราบ ซึ่งเป็นเรื่องการดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๐ (๕) โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) ทั้งนี้เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖

๑.๑ สถานการณ์ด้านแรงงานไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖ ปรับตัวดีขึ้นจากการขยายตัวในสาขานอกภาคเกษตรกรรม ขณะที่ภาคเกษตรกรรมได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง อย่างไรก็ตาม ชั่วโมงการทำงาน ค่าจ้างแรงงาน และอัตราการว่างงานยังคงปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง

การทำงาน ผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๙.๗ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าร้อยละ ๑.๗ จากการขยายตัวของการจ้างงานสาขานอกภาคเกษตรกรรมที่ร้อยละ ๒.๕ โดยสาขาโรงแรมและภัตตาคารยังขยายตัวได้ดีต่อเนื่องที่ร้อยละ ๑๑.๗ จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศและการเข้ามาอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่นเดียวกับสาขาก่อสร้างที่มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นร้อยละ ๖.๐ และสาขาการผลิต การค้าส่งและค้าปลีก และการขนส่งและเก็บสินค้า เพิ่มขึ้นเช่นกันที่ร้อยละ ๐.๓ ๐.๕ และ ๑.๑ ตามลำดับ ขณะที่ภาคเกษตรกรรม การจ้างงานหดตัวลงเล็กน้อยจากปี ๒๕๖๕ ที่ร้อยละ ๐.๒ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาภัยแล้ง ชั่วโมงการทำงานปรับตัวดีขึ้น โดยชั่วโมงการทำงานภาพรวมและเอกชนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนมาอยู่ที่ ๔๒.๗ และ ๔๖.๗ ตามลำดับ สำหรับค่าจ้างแรงงาน ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องเช่นกัน โดยค่าจ้างเฉลี่ยในภาพรวมและภาคเอกชนอยู่ที่ ๑๕,๔๑๒ และ ๑๔,๐๓๒ บาทต่อคนต่อเดือน อัตราการว่างงานมีแนวโน้มดีขึ้นลดลงจากปีก่อนมาอยู่ที่ร้อยละ ๑.๐๖ หรือมีผู้ว่างงานจำนวน ๔.๓ แสนคน

ประเด็นที่ต้องติดตามในระยะถัดไป ๑) การขาดแคลนแรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง หากพิจารณาตำแหน่งงานว่างและจำนวนแรงงานที่ได้บรรจุงานในช่วงเดือนธันวาคม ปี ๒๕๖๕ ถึงเดือนมิถุนายน ปี ๒๕๖๖ จะพบว่า ผู้สมัครงาน ๑ คนมีตำแหน่งงานรองรับถึง ๕ ตำแหน่ง ๒) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือการเกษียณอายุของแรงงานทักษะต่ำ โดยไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖ มีแรงงานทักษะต่ำในภาคเอกชนที่กำลังจะเกษียณอายุกว่า ๑.๓ ล้านคน ขณะที่แรงงานที่จะเข้ามาทดแทนมีแนวโน้มลดลง และ ๓) ผลกระทบต่อการจ้างงานและรายได้ของเกษตรกรจากภัยแล้งที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยปริมาณฝนสะสมในปัจจุบันมีค่าน้อยกว่าค่าปกติในทุกภูมิภาค ซึ่งการลดลงของปริมาณน้ำจะส่งผลกระทบต่อการทำเกษตร

๑.๒ หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๖ ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๖ ขณะที่คุณภาพสินเชื่อภาพรวมของธนาคารพาณิชย์ปรับตัวลดลงเล็กน้อย แต่ความเสี่ยงในการเป็นหนี้เสียของสินเชื่อยานยนต์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๖ หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า ๑๕.๙๖ ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๖ คงที่เมื่อเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา ขณะที่สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ ๙๐.๖ ชะลอตัวเล็กน้อยจากไตรมาสก่อน หากพิจารณาการก่อหนี้ครัวเรือนรายวัตถุประสงค์ พบว่า ครัวเรือนมีการก่อหนี้เพื่อสังหาริมทรัพย์และอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น ด้านความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนภาพรวมลดลงเล็กน้อย โดยหนี้ NPLs มีมูลค่า ๑.๔๔ แสนล้านบาท หรือมีสัดส่วน NPLs ต่อสินเชื่อยานยนต์อยู่ที่ร้อยละ ๒.๖๘ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖๒ ของไตรมาสก่อน

ประเด็นหนี้สินครัวเรือนที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ ๑) หนี้เสียและความเสี่ยงของการเป็นหนี้เสียของสินเชื่อยานยนต์ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๖ หนี้ NPL ของสินเชื่อยานยนต์ขยายตัวเพิ่มสูงถึงร้อยละ ๓๐.๓ จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน SML ต่อสินเชื่อยานยนต์ยังคงปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่องเช่นกัน ๒) การติดกับดักหนี้ของลูกหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ สะท้อนจากพฤติกรรมการกู้ยืมของลูกหนี้สหกรณ์ส่วนใหญ่เพื่อใช้สอยส่วนตัวและเพื่อชำระหนี้สินเดิม และ ๓) การส่งเสริมให้คนไทยมีทัศนคติทางการเงินที่ถูกต้อง แม้ว่าคนไทยจะมีระดับความรู้ทางการเงินดีขึ้น แต่การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน ปี ๒๕๖๕ พบว่า ทัศนคติทางการเงินที่ถูกต้องของคนไทยลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓

๑.๓ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖ เพิ่มขึ้น ขณะที่สุขภาพของคนวัยทำงานพบการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคอ้วน ภาวะเครียดและมีการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น อีกทั้งวัยทำงานมีความเสี่ยงจะเป็นโรคคอมพิวเตอร์วิชั่นซินโดรม

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๒.๓ จากการเพิ่มขึ้นของผู้ป่วยด้วยโรคที่มากับฤดูฝน ได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคไข้เลือดออกที่เริ่มมีการระบาดมาตั้งแต่ไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๖ ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยเด็กและวัยรุ่นอายุ ๕ - ๑๔ ปี ขณะที่สถานการณ์สุขภาพจิต พบว่า มีปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น โดยมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ สุขภาพของคนวัยทำงาน ที่พบการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคอ้วน ภาวะเครียดและการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น อีกทั้งคนวัยทำงานยังมีความเสี่ยงจะเป็นโรคคอมพิวเตอร์วิชั่นซินโดรม

๑.๔ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุติในไตรมาสสองเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๗

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยุติเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๗ โดยเป็นการบริโภคบุหรี่ยุติลดลงร้อยละ ๐.๑ ขณะที่แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๖ เนื่องจากในช่วงกลางเดือนเมษายนที่ผ่านมา ที่มีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ ทำให้ประชาชนมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสังสรรค์มากขึ้น ประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังคือ ความรุนแรงในครอบครัวจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๕ พบเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นจำนวน ๒,๓๔๗ ราย สูงสุดในรอบ ๗ ปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งมาจากการเมาสุรา และการเมาสุราร่วมกับการใช้ยาเสพติด รวมทั้ง ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ยุติหนีภาษี โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ ที่เพิ่มขึ้นมากกว่า ๓ เท่าจากปีก่อน

๑.๕ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คดีอาญาโดยรวมลดลง ผู้ประสบภัยรวมจากอุบัติเหตุทางถนนและจำนวนผู้เสียชีวิตลดลง ยังต้องให้ความสำคัญเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนใช้กัญชาแบบสูบเพื่อนันทนาการ และการบังคับใช้กฎหมายจำกัดความเร็วอย่างจริงจัง

ไตรมาสสอง ปี ๒๕๖๖ คดีอาญารวมมีการรับแจ้งทั้งสิ้น ๘๘,๗๑๙ คดี ลดลงจาก ไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๕ ร้อยละ ๑๗.๘ เป็นการรับแจ้งคดีอาญาเสพติด ๗๐,๒๙๗ คดี ลดลงร้อยละ ๒๓.๘ ขณะที่ คดีชีวิตร่างกายและเพศและคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมาก โดยคดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง ๔,๖๔๓ คดี และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินรับแจ้ง ๑๓,๗๗๙ คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕.๗ และ ๑๔.๗ ตามลำดับ ด้านอุบัติเหตุทางถนน จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน มีผู้ประสพภัยสะสมรวม ๑๙๘,๖๘๕ ราย ลดลงร้อยละ ๑๒.๐ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๕ โดยมีผู้บาดเจ็บสะสม ๑๙๕,๑๒๕ ราย ลดลงร้อยละ ๑๒.๒ และผู้เสียชีวิตสะสม ๓,๕๖๐ ราย ลดลงร้อยละ ๐.๓

ประเด็นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ต้องให้ความสำคัญ คือ ๑) การหลอกลวงทางโทรศัพท์ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากรายงานสถิติอาชญากรรมออนไลน์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผู้เข้าแจ้งความ ๒๗๘,๕๗๒ คดี มูลค่าความเสียหายรวมกว่า ๓๘,๗๘๖ ล้านบาท ๒) การเฝ้าระวังเด็กและเยาวชน ใช้กฎหมายแบบสุบเพื่อนันทนาการ จากผลการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สารเสพติด พบว่าปี ๒๕๖๕ ในทุกกลุ่มอายุมีการใช้กฎหมายแบบสุบเพื่อนันทนาการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๘ - ๑๙ ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๗ จากปี ๒๕๖๔ อยู่ที่ร้อยละ ๒.๒ และ ๓) การบังคับใช้กฎหมายจำกัดความเร็ว จากรายงานสถิติอุบัติเหตุบนถนนทางหลวงทั่วประเทศ ประจำเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖ การขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ ๖๘ จึงต้องการบังคับใช้กฎหมายจำกัดความเร็วอย่างจริงจัง

๑.๖ การร้องเรียนผ่าน สคบ. เพิ่มขึ้นสูง ขณะที่การร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. ลดลง ประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวัง คือ การซื้อขายที่อยู่อาศัยมือสองที่ให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะการซื้อขายที่มาจากการขายทอดตลาด และการแอบอ้างนำหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนของประชาชนไปเปิดเบอร์โทรศัพท์โดยไม่รู้ตัว

การรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๒.๕ จากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยการร้องเรียนผ่าน สคบ. เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๓.๑ โดยเฉพาะในบริการด้านสัญญา ขณะที่การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมของสำนักงาน กสทช. ลดลงร้อยละ ๔๐.๕ จากการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด ประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวัง คือ ๑) การซื้อขายที่อยู่อาศัยมือสองที่ให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะการซื้อขายที่มาจากการขายทอดตลาด ที่ผู้ประกอบการที่ขายทรัพย์สินทอดตลาดมักให้ข้อมูลสำคัญกับผู้ซื้อที่ไม่ครบถ้วน มีการทำสัญญาโดยอาจใช้ข้อความที่ไม่เป็นธรรม และ ๒) ประชาชนบางส่วนถูกแอบอ้างนำหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนไปเปิดเบอร์โทรศัพท์มือถือโดยไม่รู้ตัว

๒. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

๒.๑ การย้ายถิ่นของประชากรช่วง COVID-19 : ความท้าทายของตลาดแรงงาน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในช่วง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ส่งผลให้ประชากรจำนวนหนึ่งเคลื่อนย้ายจากแหล่งงานไปยังพื้นที่อื่น เนื่องจากการปิดโรงงานและสถานประกอบการ จากข้อมูลการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ พบว่า ในช่วง COVID-19 เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรมากขึ้น โดยในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ มีลักษณะการย้ายออกจากพื้นที่/จังหวัดขนาดใหญ่ที่เป็นตลาดงาน สำหรับภูมิภาคที่มีการย้ายเข้าจะเป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ขณะที่ในปี ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นปีที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว จึงเริ่มเห็นการเคลื่อนย้ายไปยังเมืองใหญ่มากขึ้น

สำหรับการย้ายถิ่นในช่วง COVID-19 ซึ่งกำหนดให้เป็นผู้ที่เคลื่อนย้ายมาอาศัยในพื้นที่ปัจจุบันมากกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๓ ปี ในปี ๒๕๖๕ พบว่า คนกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งสิ้น ๒.๑ ล้านคน โดยครึ่งหนึ่งของประชากรต้องการจะอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ตลอดไป หรือเป็นประชากรย้ายถิ่นถาวร ที่มีประมาณ ๑.๑ ล้านคน

ขณะที่อีก ๑.๐ ล้านคน เป็นประชากรย้ายถิ่นชั่วคราว ซึ่งต้องการย้ายไปที่อื่นในระยะเวลาอันสั้น (น้อยกว่า ๒ ปี) เพียง ๑.๙ แสนคน เท่านั้น นอกจากนี้หากพิจารณาสถานะการทำงานของประชากรย้ายถิ่นในช่วง COVID-19 พบว่า ๑.๔ ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๒ เป็นกำลังแรงงาน ในจำนวนนี้มีงานทำแล้วกว่า ๑.๓ ล้านคน โดยร้อยละ ๕๘.๑ อยู่ในภาคบริการ ซึ่งเกือบ ๑ ใน ๔ ไม่มีหลักประกันทางสังคม และส่วนใหญ่เป็นแรงงานอายุน้อยและมีทักษะสูง

สะท้อนให้เห็นว่า ๑) การคาดหวังว่าจะให้แรงงานเคลื่อนย้ายช่วง COVID-19 กลับมาชดเชยการขาดแคลนแรงงานในปัจจุบันคงทำได้ยาก มีประชากรเพียง ๑.๙ แสนคน ที่ต้องการย้ายถิ่นภายใน ๒ ปีข้างหน้า ซึ่งในจำนวนนี้เป็นกำลังแรงงานเพียง ๘.๔ หมื่นคน ๒) แรงงานที่กลับภูมิลำเนาจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยกำลังแรงงานย้ายถิ่นมีระดับการศึกษา/ทักษะที่ค่อนข้างสูง ร้อยละ ๓๙.๑ เป็นผู้จบการศึกษาระดับปวช. ขึ้นไป ๓) แรงงานที่เคลื่อนย้ายในช่วง COVID-19 ส่วนใหญ่ไม่มีสวัสดิการรองรับครอบครัวของแรงงานจะขาดหลักประกัน และ ๔) การคืนถิ่นยังช่วยสร้างผลกระทบต่อดีเชิงสังคม ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น อาทิ การช่วยให้เด็กอาศัยอยู่กับพ่อแม่มากขึ้น ผู้สูงอายุที่อาศัยในต่างจังหวัดมีผู้ดูแลแก้ปัญหาครอบครัวแหงกลาง

แนวทางที่ต้องให้ความสำคัญต่อไป คือ ๑) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยภาคเอกชนต้องมีมาตรการจูงใจให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ภาครัฐอาจใช้โอกาสในช่วงการขาดแคลนแรงงาน ให้สถานประกอบการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อทดแทนแรงงานที่หายไป ขณะเดียวกัน บางอาชีพซึ่งเป็นอาชีพที่คนไทยไม่ทำ หรืองานที่ใช้ทักษะต่ำอาจจำเป็นต้องพิจารณานำเข้าแรงงานต่างด้าวเพิ่มเติม หากปัญหาการขาดแคลนแรงงานทักษะต่ำมีความรุนแรงขึ้น ๒) การดึงศักยภาพของแรงงานคืนถิ่น โดยสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่มากขึ้น ๓) การส่งเสริมให้แรงงานทุกคนได้รับความคุ้มครองทางสังคม เกือบ ๑ ใน ๔ ยังเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพอิสระ ที่ภาครัฐยังต้องเร่งส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้แรงงานอิสระกลุ่มดังกล่าวที่เคยเป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมได้คงสภาพสมาชิกต่อไป และส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ม.๓๙ ม.๔๐ กอช. และ ๔) การขยายบทบาทการสร้าง ความเข้มแข็งในท้องถิ่น ประชากรย้ายกลับไปท้องถิ่นเป็นโอกาสที่จะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนให้ดีขึ้น โดยต้องดึงศักยภาพของคนกลุ่มนี้ให้มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเอง

๒.๒ จัดการซากรถยนต์อย่างไรเมื่อรถ EV มาแทนที่

ในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม ๒๕๖๖ มีการจดทะเบียนรถยนต์ EV รวมกว่า ๓๒,๔๕๐ คัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของรถยนต์ที่จดทะเบียนทั้งหมด และคาดการณ์ว่าสัดส่วนรถยนต์ EV ของไทย จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๔ ภายในปี ๒๕๗๓ หากแต่รถยนต์ EV ที่เพิ่มขึ้นยังหมายถึง รถยนต์สันดาปจะถูกแทนที่ และเลิกใช้งานเป็นจำนวนมาก ในปี ๒๕๖๕ มีรถยนต์ถูกเลิกใช้งานกว่า ๒.๗ แสนคัน ขณะที่รถยนต์ที่ใช้งานกว่า ๕ ล้านคันในปัจจุบันมีอายุมากกว่า ๒๐ ปี จึงจำเป็นต้องมีระบบการจัดการที่เหมาะสม โดยร้อยละ ๗๕ ของส่วนประกอบรถยนต์สามารถนำเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ (remanufacturing) และสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (recycling) ได้ ส่วนประกอบอีกร้อยละ ๒๕ เป็นของเสียและเป็นอันตรายไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ ต้องการ การกำจัดอย่างเหมาะสม ขณะที่การจัดการซากรถยนต์ส่วนใหญ่ของไทยยังไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ การจัดการของเสียจากกระบวนการถอดชิ้นส่วน/การจัดการของเสียอันตราย การแยกส่วนประกอบโดยชิ้นส่วนที่ไม่มีมูลค่าจะถูกทิ้งเป็นขยะในชุมชนและถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง รวมถึงการรีไซเคิลที่ไม่ถูกวิธีของโรงงานนอกระบบ ทำให้การจัดการของเสียอันตรายเป็นภาระที่ตกอยู่กับท้องถิ่น ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบหรือ

ข้อบังคับในการจัดการซากรถยนต์บนหลักการของการจัดการสิ่งแวดล้อม การเก็บรวบรวมรถยนต์ที่เลิกใช้งานแล้ว และการบำบัดของเสียอันตรายที่เกิดจากซากรถยนต์ ตลอดจนการมีบทลงโทษในกรณีการจัดการที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญควบคู่กับการออกกฎหมาย คือ ๑) การส่งเสริมให้มีสถานประกอบการจัดการซากรถยนต์แบบครบวงจรและได้มาตรฐาน ๒) ต้นทุนการซื้อรถยนต์ที่อาจจะเพิ่มขึ้นจากการที่ผู้ผลิตผลิตรถยนต์ให้จำหน่ายในการจัดการซากรถยนต์ให้กับผู้บริโภค และ ๓) การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานกำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการผลิตรถยนต์ การจดทะเบียนรถยนต์ รวมไปถึงการจัดการซากรถยนต์และของเสียอันตรายที่เกิดจากรถยนต์ที่หมดอายุการใช้งานแล้ว

๒.๓ LGBTQ+ : หลากหลายที่ไม่แตกต่าง เพื่อเปิดกว้างสู่ความเสมอภาคทางเพศ

ข้อมูล LGBT Capital และ Ipsos พบว่า ในปี ๒๕๖๖ คาดว่าประเทศไทยจะมีจำนวนประชากร LGBTQ+ ประมาณ ๕.๙ ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ที่มีจำนวนเพียง ๔.๒ ล้านคน ส่วนหนึ่งเกิดจากสังคมไทยมีการยอมรับและเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ภาครัฐ มีการผลักดันกฎหมายส่งเสริมสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ โดยมีร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (สมรสเท่าเทียม) ซึ่งอยู่ระหว่างรอการพิจารณาสถาบันการศึกษาหลายแห่งมีการอนุญาตให้นักศึกษาและบัณฑิตสามารถแต่งกายตามเพศวิถีของตน ภาคเอกชน บางบริษัทเริ่มมีนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ การขยายตัวของภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ โดยเฉพาะซีรีส์วาย ในส่วนสังคมไทยในปัจจุบันยังคงพบปัญหาการเลือกปฏิบัติในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง จากรายงานการศึกษาของ World bank ในปี ๒๕๖๑ พบว่า ร้อยละ ๙๐.๖๓ ของกลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ รวมถึงด้านการใช้ชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ การเลือกปฏิบัติส่งผลกระทบต่อกลุ่ม LGBTQ+ หลายด้าน โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์และจิตใจ จากผลการสำรวจของคิด for คิดส์: ศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว ร่วมกับสำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในปี ๒๕๖๕ พบว่า กลุ่มเยาวชน LGBTQ+ ที่ถูกเลือกปฏิบัติร้อยละ ๕๐.๕ มีความเครียดสูง และเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิต ในเด็กและเยาวชนภายหลัง สอดคล้องกับรายงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในปี ๒๕๖๒ พบว่า ร้อยละ ๔๘.๕ กลุ่ม LGBTQ+ วัยแรงงาน มีปัญหาทางด้านอารมณ์ จากความเครียดที่ต้องพยายามปิดบังการแสดงออกทางเพศ เพื่อหลีกเลี่ยงอคติทางเพศซ้ำ ๆ จากประสบการณ์เคยถูกปฏิเสธเข้าทำงานหรือเลื่อนตำแหน่ง

ดังนั้น สังคมจำเป็นต้องสร้างการยอมรับและการสนับสนุน โดยเริ่มต้นตั้งแต่

๑) ครอบครัว การรับฟัง การพูดคุยด้วยทัศนคติที่ดี จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจต่อลูกหรือสมาชิกคนในครอบครัวที่เป็น LGBTQ+ อย่างถูกต้อง พร้อมให้คำแนะนำปรึกษาโดยปราศจากอคติทางเพศ ๒) สถานศึกษา หรือโรงเรียน จำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับด้านสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ แก่นักเรียน นักศึกษา ครู หรือบุคลากรในสถานศึกษา พัฒนาปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้คำนึงถึงมิติความหลากหลายเพศ ๓) สถานที่ทำงาน พัฒนานโยบายที่เน้นป้องกันการถูกเลือกปฏิบัติ การคุกคามทางเพศในที่ทำงาน และสามารถเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ๔) กฎหมาย เร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้กลุ่ม LGBTQ+ ได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกับเพศอื่น อาทิ การรับบุตรบุญธรรม การจัดการทรัพย์สินร่วม และการเข้าถึงสวัสดิการของอีกฝ่ายในฐานะคู่สมรส รวมทั้งส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิความเท่าเทียมทางเพศแก่ประชาชนทุกกลุ่ม และ ๕) การสร้างความตระหนักรู้ทางสังคม เน้นสร้างการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมทางสังคม โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะในการแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันได้แบบเปิดเผย

๓ บทความ “หนี้สินคนไทย: ภาพสะท้อนจากข้อมูลเครดิตบูโร”

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักลง และกระทบต่อการจ้างงานและระดับรายได้ของครัวเรือน ครัวเรือนจึงมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้เพิ่มมากขึ้น โดยสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ในปี 2564 เพิ่มสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ร้อยละ 94.7 ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ ซึ่งการแก้ปัญหาหนี้สินครัวเรือนจำเป็นต้องเข้าใจพฤติกรรมการก่อหนี้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถออกแบบมาตรการแก้ไขได้อย่างเหมาะสมและตรงจุด ซึ่งข้อมูลของบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (NCB) เป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดของลูกหนี้ และการรายงานมูลค่าหนี้จัดชั้นกล่าวถึงพิเศษ (SML) และหนี้เสีย (NPL) ความครอบคลุมทั้งธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ

สถานการณ์หนี้สินครัวเรือนจากข้อมูลเครดิตบูโรในไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๖ มีมูลค่าหนี้สินครัวเรือนอยู่ที่ ๑๒.๙ ล้านล้านบาท และมีบัญชีสินเชื่อในระบบประมาณ ๘๓.๑ ล้านบัญชี โดยเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการก่อหนี้และการชำระหนี้จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า กลุ่มวัยทำงานอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง COVID-19 โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยซึ่งมีการกู้เพิ่มขึ้นมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากมาตรการส่งเสริมการขายของผู้ประกอบการ และการผ่อนคลายมาตรการ LTV ของ ธพท. ที่ช่วยกระตุ้นการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัย ขณะที่พฤติกรรมชำระหนี้ พบว่า กลุ่มอายุน้อยกว่า ๓๐ ปี มีปัญหาหนี้เสียที่เพิ่มขึ้นหลังช่วง COVID-19 โดยมีมูลค่า NPL ในปี ๒๕๖๕ สูงกว่าปี ๒๕๖๒ ทั้งนี้ภาครัฐจะมีมาตรการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงความเปราะบางของลูกหนี้กลุ่มนี้ที่รายได้อาจยังไม่ฟื้นตัว อีกทั้ง ยังเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกยึดรถ เนื่องจากมีสัดส่วน SML ต่อสินเชื่อรวมสูงที่สุดเมื่อเทียบกับอายุอื่น นอกจากนี้ กลุ่มอายุน้อยกว่า ๔๐ ปี ยังมีหนี้เสียในสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องในระดับสูงอีกด้วย สำหรับพฤติกรรมการก่อหนี้ของกลุ่มอายุมากกว่า ๕๐ ปี พบว่า ช่วง COVID-19 มีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่หนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้อื่น ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย หนี้เพื่อประกอบธุรกิจการเกษตร หนี้เช่าซื้อมอเตอร์ไซด์ และหนี้ที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยหนี้ประเภทนี้กลุ่มอายุ ๕๐ - ๕๙ ปี เป็นกลุ่มที่มีการก่อหนี้คิดเป็นมูลค่าสูงที่สุด นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมชำระหนี้ยังพบว่า หลัง COVID-19 กลุ่มอายุ ๕๐ - ๕๙ ปี และกลุ่มอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป มีหนี้เสียเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๒

ข้อมูลเครดิตบูโร สะท้อนให้เห็นว่า ๑) ยังมีหนี้จำนวนมากที่ไม่เข้าสู่ระบบข้อมูล NCB ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถตรวจสอบสถานะหนี้สินและรายได้สุทธิหลังหักภาระหนี้ของลูกหนี้ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การก้ำกึ่งเกินศักยภาพในการชำระคืนของลูกหนี้ ๒) หนี้เสียที่เกิดจากผู้ให้สินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) มีสัดส่วนสูงกว่าหนี้เสียของ ธพ. โดยสัดส่วนหนี้เสียต่อสินเชื่อรวมของ NCB ในปี ๒๕๖๕ สูงถึงร้อยละ ๗.๖ แต่หากพิจารณาหนี้เสียที่เกิดจากเฉพาะ ธพ. พบว่า มีสัดส่วนดังกล่าวเพียงร้อยละ ๒.๖ ซึ่งน้อยกว่าเกือบ ๓ เท่า สะท้อนให้เห็นว่า ลูกหนี้ที่มีปัญหาเป็นลูกหนี้ที่เกิดจากผู้ให้สินเชื่ออื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ธพ. ๓) กลุ่มลูกหนี้ที่ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ กลุ่มวัยแรงงานตอนต้น และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยกลุ่มวัยแรงงานตอนต้นหรือกลุ่มเจนวายมีพฤติกรรมใช้จ่ายไปกับทัศนคติว่า “ของมันต้องมี” ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุ พบว่า หนี้เสียมีการขยายตัวสูงกว่ากลุ่มอื่น ส่วนหนึ่งเกิดจากการมีทักษะทางการเงินต่ำ สะท้อนให้เห็นว่า คนแต่ละช่วงวัยและหนี้แต่ละประเภทต้องการแนวทางแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน และ ๔) หนี้ครัวเรือนอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจำแนกประเภทได้ อาจเป็นหนี้ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยปี ๒๕๖๕ หนี้อื่น ๆ มีสัดส่วนต่อมูลค่าหนี้ทั้งหมดกว่าร้อยละ ๑๘.๘ อีกทั้งยังมีสัดส่วน NPL ต่อสินเชื่อรวมสูงเป็นอันดับสอง และมีลูกหนี้ที่เป็น NPL รวมเกือบ ๒ ล้านราย

แนวทางการแก้ปัญหา อาทิ ๑) ขยายความครอบคลุมของสมาชิกเครดิตบูโร โดยมีมาตรการจูงใจให้ผู้ให้สินเชื่อทุกกลุ่มเข้าเป็นสมาชิก NCB อาทิ งดเว้นเก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้า และกำหนดให้ผู้ให้สินเชื่อต้องใช้ข้อมูลของ NCB ประกอบด้วยทุกครั้ง ๒) ต้องมีการกำกับดูแลให้ผู้ให้บริการสินเชื่อดำเนินการตามเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเข้มงวด ตามเกณฑ์ที่ ธปท. กำหนด อย่างไรก็ตาม ควรมีการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการของผู้ให้สินเชื่อร่วมด้วย ๓) หน่วยงานรัฐในฐานะคนกลางต้องส่งเสริมให้เกิดการปรับโครงสร้างหนี้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลระหว่างรายได้และภาระหนี้ หรือระยะเวลาที่สามารถผ่อนชำระหนี้ต่อไปได้ ๔) ส่งเสริมการปลูกฝัง Financial literacy และวินัยทางการเงินต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย โดยวัยเด็ก/วัยเรียนควรมีหลักสูตรที่ช่วยปลูกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่ดี ขณะที่วัยทำงานควรสร้างความตระหนักรู้ในการวางแผนทางการเงิน การลงทุน และการเก็บออม และกลุ่มผู้สูงอายุควรคำนึงถึงการใช้จ่ายในสินค้าที่จำเป็น และระมัดระวังในการก่อหนี้ และ ๕) ดำเนินนโยบายที่ไม่กระตุ้นให้เกิดการก่อหนี้หรือกระทบต่อการชำระหนี้ของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีหนี้สะสมจำนวนมาก อาทิ เกษตรกร จากนโยบายพักชำระหนี้ที่สร้างแรงจูงใจการไม่ชำระหนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายดนุชา พิชยนันท์)

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓
E-mail: Duangkamon@nesdc.go.th

สิ่งที่ส่งมาด้วย

